

6. SINIF SOSYAL BİLGİLER 5. ÖĞRENME ALANI DERS NOTLARI

4. ÖĞRENME ALANI: HAYATIMIZDAKİ EKONOMİ

ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI ve EKONOMİK FAALİYETLER (5.öğrenme alanı-1.öğrenme çıktısı)

Doğal kaynak: Doğada var olan ve oluşumunda insan etkisinin olmadığı zenginlik ve enerji kaynaklarıdır.

DOĞAL KAYNAKLARIMIZ

TOPRAKLARIMIZ

Ülkemizin en önemli doğal kaynaklarından. Hem yeraltı hem de yerüstü kaynaklarının bağlı olduğu toprak; orman, maden gibi kaynaklarımızın temeli toprağa dayanmaktadır. Tüm ekonomik faaliyetlerde en önemli belirleyici unsurdur. Üretime yön verir. Toprak denince akla ilk gelen ekonomik faaliyet tarımdır. Ülkemizde verimli topraklar az ve dağınıktır. En verimli topraklar kıyı şeritlerinde toplanmıştır. Bunun yanı sıra ülkemiz topraklarında çok farklı iklim çeşitliliğinin görülmesi, ülkemizin bulunduğu konumun uygun olması ve su kaynaklarının fazlalığı gibi unsurların etkisiyle birçok bitki türü yetişmektedir.

TOPRAK KAYNAKLARINI KULLANILARAK GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

ÜRÜN	ÜRÜN GÖRSELİ	YETİŞTİRİLDİĞİ YER	KULLANIM ALANLARI
Ayçiçeği		Tekirdağ ve çevresi	Bitkisel yağ sanayisinde ham madde olarak kullanılmaktadır.
İncir ve üzüm		Aydın çevresi ve Batı Anadolu	Ticari ürün olarak değerlendirilir.
Turunçgiller		Antalya ve çevresi	Meyve suyu üretiminde kullanılır.
Arıcılık		Ordu ve çevresi	Yiyecek olarak kullanılır.

TOPRAK KAYNAKLARINI KULLANILARAK GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

ÜRÜN	ÜRÜN GÖRSELİ	YETİŞTİRİLDİĞİ YER	KULLANIM ALANLARI
Fındık		Giresun ve çevresi	Gıda sanayisinde kullanılmakta ve ticari ürün olarak değerlendirilmektedir.
Çay		Rize ve çevresi	Gıda sanayisinde kullanılmaktadır.
Antep fıstığı		Gaziantep ve Şanlıurfa çevresi	Çerez olarak tüketildiği gibi gıda sanayisinde de kullanılmaktadır.
Pamuk		Adana ve çevresi	Tekstil sanayisinde kullanılmaktadır.

Toprağa bağlı gerçekleşen üretimler nelerdir?	
✚ Tahıllar	
✚ Meyve/sebzeler	
✚ Tuğla	
✚ Kiremit	
✚ Çömlek	
✚ Seramik	
✚ Porselen	

Toprağa bağlı yapılan hayvancılık türleri nelerdir?	
➤ Büyükbaş	
➤ Küçükbaş	
➤ Kümes	
➤ İpek böcekçiliği	

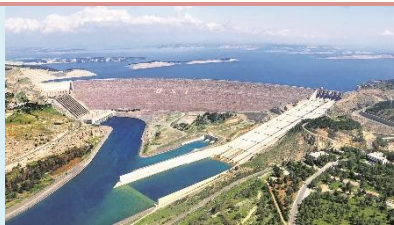
SULARIMIZ

Ülkemiz üç tarafı denizlerle çevrili yarımada şeklindedir. Göller ve nehirler açısından da önemli bir potansiyele sahip ülkemizde bu kaynaklardan ekonomik olarak yeterince yararlanma imkânı bulunmamaktadır.

Su ürünlerinin yanı sıra su kaynaklarımızdan, **baraj** yapmak suretiyle, **sulama ve enerji üretimi** için de yararlanılmaktadır. Şu an ülkemizde 1.000'e yakın baraj bulunmakta ve bu barajlar ile ülke ekonomisine katkı sağlanmaktadır.

Ayrıca su kaynaklarımız **ulaşım**da, **turizm**de (**rafting**), **kaplıca (ılık)**larda, **içme suyu** üretiminde ülke ekonomisine önemli katkılar sağlamaktadır. Bu sağlanan katkılarının başında **turizm** gelmektedir. Yaz mevsiminde denize girilebilmesi bakımından **Akdeniz ve Ege kıyıları**, her yıl yerli ve yabancı turistleri ağırlamaktadır.

SU KAYNAKLARINI KULLANILARAK GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

ÜRÜN/FAALİYET	ÜRÜN GÖRSELİ	YETİŞTİRİLDİĞİ/ YAPILDIĞI YER	KULLANIM AMAÇLARI
Yaz turizmi		Akdeniz ve Ege kıyıları	Eğlenme- dinlenme
Deniz ticareti/ulaşım		İstanbul ve Çanakkale boğazları	Ticaret ve ulaşım
Jeotermal enerji		Denizli ve çevresi	Konutların ve seraların ısıtılması ve sağlık turizminde kullanılmaktadır.
Kültür balıkçılığı		Muğla	Yiyecek olarak kullanılır.
Rafting		Manavgat Çayı	Sportif faaliyet
Balıkçılık		Karadeniz	Yiyecek olarak kullanılır.
Hidroelektrik		Çoruh nehri Yusufeli barajı	Elektrik enerjisi üretimi
Taşımacılık		Van gölü	Yük ve yolcu taşınması
GAP projesi		Güneydoğu Anadoludaki barajlar	Tarımsal sulama

ORMANLARIMIZ

Ülkemizin kıyı kesimlerinde yaygın olarak görülen ormanlar ülkemiz **topraklarının yaklaşık %28'**unu kaplamaktadır. **En çok Karadeniz'in kıyı kesimlerinde** yer alan ormanlarımızın, iklime bağlı olarak yetişmesi uzun zaman almaktadır. Ormanlarımızın ülke ekonomisindeki yeri %2'dir. **Mobilya, odun, odun kömürü, reçine, sıgla yağı, kâğıt, kereste, sunta, parke** gibi ürünleri elde etmek için ormanlardan faydalanılmaktadır. Ayrıca ormanlardan elde edilen ürünler **ilaç, gıda** ve **kozmetik** sanayisinde kullanılmaktadır. Ormanların faydaları arasında **seli** önlemesi, **erozyon** ve **heyelanı** durdurması, çevre açısından **temiz ortam** oluşturması, **eğlenme ve dinlenme** yeri olması, **yaban hayatını** koruması **doğadaki döngüyü** sağlaması olarak sayılabilir.

ORMAN KAYNAKLARINI KULLANILARAK GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

ÜRÜN GÖRSELİ	KULLANILDIĞI YER	KULLANIM ALANLARI
	Sakarya ve ülkemizin birçok yeri	Odun/yakacak
	Kastamonu ve ormanın bol olduğu yerler	Parke ve kereste
	Bursa ve ülkemizin birçok yeri	Mobilya
	Muğla/Dalaman	Kâğıt
	Isparta/Kızıldağ	Milli park (Turizm için)
	Giresun	Gıda güvenliğini sağlamak, organik bal ve arı ürünlerini yaygınlaştırmak amacıyla kurulan bal ormanları, arıcılık faaliyetlerine katkıda bulunur.
	Artvin	Kestane ve kestane balı üretimi
	Yozgat	Yem ve gübre sanayisi

MADENLERİMİZ

Madenler özellikle sanayi kuruluşlarına ham madde sağladığı için önemlidir. Yer altında çıkarılmadan duran ya da çıkarılsa bile işlenmeyen, dönüştürülmeyen ve kullanıma sunulmayan madenlerin ekonomiye katkısı olmayacaktır. Ülkemiz dünyada maden kaynakları açısından zengin bir ülkedir.

Madenlerin yanı sıra **Batman** başta olmak üzere bazı illerimizde ihtiyacımızın çok azını karşılarsa da petrol çıkartılmaktadır. Türkiye, **petrol ihtiyacının yaklaşık %90'ını diğer ülkelerden** sağlamaktadır.

MADEN		ÇIKARILDIĞI YERLER	KULLANILDIĞI ALANLAR
Bor		* Eskişehir * Kütahya * Balıkesir * Bursa	* Bilşim teknolojileri * Cam sanayisi * Roket yakıtı
Taşkömürü		* Zonguldak	* Demir-çelik sanayisi * Elektrik üretimi * Isınma ve kâğıt imalatı
Mermer		* Afyonkarahisar	* İnşaat * Heykeltçilik * Dekorasyon
Krom		* Elâzığ	* Uçak sanayisi * Gemi sanayisi * Otomotiv sanayisi
Bakır		* Artvin	* Elektrik sanayi * Elektronik sanayisi * İnşaat * Kimya sanayisi
Oltu taşı		* Erzurum	* Süs eşyası
Petrol		* Batman * Şırnak	* Yakıt
Demir		* Malatya	* Otomotiv sanayisi * İnşaat

ÜLKEMİZDEKİ EKONOMİK FAALİYETLER

ÜLKEMİZDE EKONOMİK ÇEŞİTLİLİĞİN FAZLA OLMASININ NEDENLERİ

❖ Gelişmiş ulaşım ağının olması	❖ Dört mevsimin belirgin olarak yaşanması
❖ Üç farklı iklim tipinin görülmesi	❖ Yer altı ve yer üstü su kaynaklarının zenginliği
❖ Yeryüzü şekillerinin çeşitlilik göstermesi	❖ Göreceli konumu sebebiyle önemli geçiş yolları üzerinde olması

EKONOMİK FAALİYETLER ve MESLEKLER (5.öğrenme alanı-2.öğrenme çıktısı)

Meslek; belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında insanların geçimlerini sağlamak için yaptıkları, kuralları belirlenmiş iştir.

İnsanların yaşamını sürdürmek, ihtiyaçlarını karşılamak, ülkesine hizmet etmek gibi amaçlarla yaptıkları mesleklerin bağlı olduğu bir ekonomik faaliyet vardır. Bu ekonomik faaliyetler ile bunlara dayalı meslekleri koruyup geliştirmek ülkemiz ve geleceğimiz için oldukça önemlidir.

EKONOMİK FAALİYET ADI	EKONOMİK FAALİYETE GÖRE GELİŞEN MESLEKLER
HİZMET	Öğretmen, psikolog, doktor, asker, polis, bankacı, itfaiyeci, avukat
SANAYİ	Mühendislik, oto boyacılığı, kaporta tamirciliği, iş makinesi operatörlüğü, teknisyenlik, ustabaşılık
TURİZM	Turist rehberliği, turizm işletmeciliği, tercümanlık, resepsiyon görevlisi, animatörlük, aşçılık, seyahat acenteliği
ORMANCILIK	Orman işçiliği, orman bekçiliği, marangozluk, kerestecilik, orman mühendisliği
TİCARET	Pazarlamacı, emlakçı, galerici, ihracat uzmanı, ithalat uzmanı, kuyumcu, market işletmecisi
HAYVANCILIK	Çobanlık, veterinerlik, besicilik, arıcılık, ipek üreticiliği ve balıkçılık
TARIM	Çiftçilik, bağcılık, tarım işletmeciliği, ziraat mühendisliği
MADENCİLİK	Maden mühendisliği, teknikerlik, maden işçiliği, iş güvenliği uzmanlığı

Tüm bunlarla birlikte yaşadığımız çevrenin doğal kaynakları, coğrafi özellikleri ve ekonomik faaliyetler, meslek gruplarına olan talep ya da meslek gruplarının yaygınlığı üzerinde etkilidir. Aşağıda doğal kaynakları ve coğrafi özellikleri ile ön plana çıkan bazı şehirler ve gelişen meslekler verilmiştir.

ŞEHİR ADI	MESLEKLER İLE İLGİLİ BİLGİLER
İSTANBUL	Sanayi sektörüne yönelik teknisyenlik, mühendislik, fabrika işçiliği gibi meslekler bu şehirde gelişmiştir. Hizmet sektöründe eğitim, ulaşım, turizm, sağlık gibi hizmet sektörlerinde çalışan meslek gruplarına duyulan ihtiyaç bu şehirde fazladır.
AYDIN	Tarım sektöründe çalışan meslek gruplarına duyulan ihtiyacı artırmıştır. Buna bağlı olarak ziraat mühendisliği ve çiftçilik mesleklerine duyulan ihtiyaç fazladır.
RİZE	Ormancılık şehirde önemli bir ekonomik faaliyet olduğu için orman mühendisliği, orman işçiliği ve marangozluk gibi meslek gruplarına duyulan ihtiyaç artmıştır.
BATMAN	Ülkemizde çıkarılan ham petrolün yaklaşık %75'inin buradan çıkarılması sebebiyle petrol mühendisliği, teknikerlik ve işçilik gibi mesleklere duyulan ihtiyaç fazladır.
ERZURUM	Otlakların geniş yer kaplaması hayvancılığın gelişmesini sağlamıştır. Bu nedenle Erzurum'da besicilik, çobanlık, veterinerlik gibi meslek kolları gelişmiştir.

Toplumsal ihtiyaçlarının değişmesi sonucu zaman içinde bazı meslekler geçerliliğini yitirmiştir. Yeni ihtiyaçların ortaya çıkması sonucunda yeni meslekler ortaya çıkmıştır. Örneğin geçmişte ulaşım atlı arabalarla yapılırdı. Bu nedenle de nalbantlık yaygın bir meslekti. Şimdi ulaşım otomobil kullanılmaya başladığı için otomobil tamirciliği bir meslek olarak ortaya çıkmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle de birçok yeni meslek ortaya çıkmıştır. **Bilgisayar programcılığı, pilotluk, yazılım mühendisliği, reklamcılık** günümüzün yaygınlaşan mesleklerindendir. Bunun yanında her zaman geçerliliğini koruyan meslekler de vardır. Doktorluk, öğretmenlik, çiftçilik, hayvancılık gibi meslekler yüzyıllardır yapılan mesleklerdir.

Aşağıda ülkemizin çeşitli yerlerindeki ve ekonomik etkinliklere bağlı olarak ortaya çıkan meslekler verilmiştir.

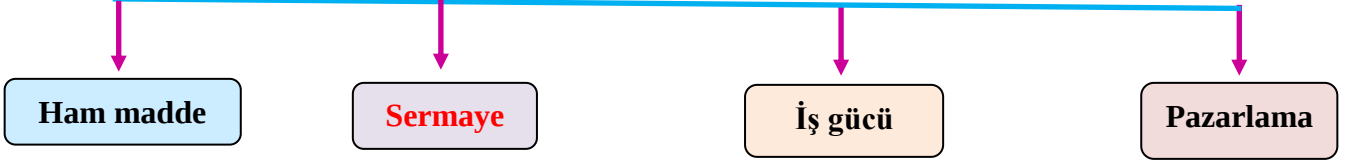
YER ADI	EN ÇOK GELİŞEN MESLEKLER
AKDENİZ KIYILARI	Turist rehberliği, aşçılık, tercümanlık, animatörlük, otel işletmeciliği
MARMARA KIYILARI	Kaptanlık, şoförlük, bankacılık, öğretmenlik, akademisyenlik, mühendislik, doktorluk
KARADENİZ KIYILARI	Orman mühendisliği, orman bekçiliği, marangozluk, orman işçiliği
ANADOLU'NUN İÇ KESİMLERİ	Çiftçilik, ziraat mühendisliği
EGE KIYILARI	Mühendislik, işçilik, teknisyenlik
ANADOLU'NUN DOĞU KESİMLERİ	Besicilik, veterinerlik, çobanlık
ANADOLU'NUN GÜNEYDOĞU KESİMLERİ	Maden mühendisliği, maden işçiliği, sondaj teknikerliği, iş güvenliği uzmanı

Ekonomik faaliyetler ve meslekler, bir **ülkenin ekonomik olarak büyümesini doğrudan etkilerken** aynı zamanda **sosyal, kültürel ve çevresel sürdürülebilirliği de desteklemektedir**. Bu durum **işsizliğin azalmasına, iş gücü kalitesinin artmasına katkıda bulunur**. Ekonomik faaliyetlerin ve mesleklerin korunarak geliştirilmesi hem **ülkenin dışa bağımlılığını azaltır** hem de **yerli üretimin teşvik edilmesine** imkân sağlar.

TASARLANAN BİR ÜRÜNÜN YATIRIM VE PAZARLAMA SÜRECİ (5.öğrenme alanı-3.öğrenme çıktısı)

Yatırım: Belirli bir **kaynağın** gelir sağlamak amacıyla **kalıcı bir biçimde** kullanılmasıdır.

YATIRIM İÇİN GEREKLİ UNSURLAR

Ham madde: Bir maddenin **işlenmeden önceki** doğal durumudur.

Sermaye: Bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken **anapara ve paraya çevrilebilir malların** toplamıdır.

İş gücü: Ekonomik mal ve hizmetlerin **üretimi için emek** ortaya koyabilen **çalışan nüfustur**.

Pazarlama: Bir ürünün, bir malın, bir hizmetin **satışını geliştirmek** amacıyla **tanıtmayı, paketlemeyi, satış elemanlarının yetiştirmesini, piyasa gereksinimlerini belirlemeyi** ve karşılamayı içeren etkinliklerin bütünüdür.

YATIRIM ve PAZARLAMANIN BAŞARIYA ULAŞMASI İÇİN GEREKEN DURUMLAR	
✚ Yatırım yapılan yerde bol miktarda ham maddenin olması	✚ Kaliteli ürün üretilmesi
✚ Ham maddeden elde edilecek ürüne yakın çevreye ihtiyaç duyulması	✚ Taşınma ve kullanma imkânının kolaylığının olması
✚ Ürün taşınma engel durumunun bulunmaması	✚ Ürünün genel ağ üzerinden tanıtılması
✚ Yatırım yapılacak yerin yeryüzü şekillerinin uygun olması	✚ Küresel ısınmaya neden olmaması, çevreyi kirletmemesi, canlılara zarar vermemesi
✚ İklim şartlarının yatırıma uygun olması	✚ Yatırım ve pazarlamanın her aşamasında uzman kişilerin desteğinden yararlanılması
✚ İhtiyaç duyulan enerji kaynaklarının bulunması	✚ Ürünün tüm dünyada ihtiyaç duyulan bir ürün olması, bu ihtiyacın ilerleyen zamanlarda giderek daha da artması
✚ Ürünü pazarlamak için her türlü reklam, genel ağ üzerinden satış, doğrudan satış vb. pazarlama hedeflerinin uygulanabilir olması	

BİR ÜRÜNÜN ÜRETİM AŞAMALARI		
1	ÜRETİM	Ekonomik faaliyetler sonucunda yeni bir mal elde edilmesidir.
2	DAĞITIM	Üreticiler tarafından elde edilen malların, üretildiği yerden tüketiciler tarafından satın alınacağı yere çeşitli araçlarla taşınmasıdır.
3	TÜKETİM	Üretilen malların ihtiyacı olan insanlar tarafından satın alınması ve kullanılıp harcanmasıdır.

ÜRÜN TASARLAMA SÜRECİNİN AŞAMALARI		
NO	AŞAMA	AÇIKLAMA
1	Tasarlanacak Ürünün Belirlenmesi (Fikir Aşaması)	Yeni bir ürün fikri oluştururken çevredeki ihtiyaçlar ve problemleri göz önünde bulundurmak gerekir. Bu aşamada mevcut bir ürüne farklı özellikler ekleyerek onu yeniden tasarlama fikirleri geliştirilebilir.
2	Araştırma	Tasarlanacak ürün belirlendikten sonra farklı konularda araştırmalar yapmamız gerekir. Ürünün nasıl üretileceği, maketinin nasıl oluşturulacağı, hangi ihtiyacı karşılayacağı ve ekonomik, sosyal, çevresel etkileri hakkında araştırmalar yapılır.
3	Hazırlama	Yapılan araştırma sonuçlarına göre belirlenen ürün için çalışma planı hazırlanır. Bu planda ürünün tamamlanması hâlinde sağlayacağı katkılar belirtilir. Ürünün tasarlanması için kullanılacak malzemeler temin edilir ve bütçe planlaması yapılır.
4	Uygulama	Ürün tasarımına yönelik çizimler, grafikler, 3 boyutlu modeller (maketler) oluşturulur. Grup olarak çalışılıyorsa iş bölümü yapılır.
5	Değerlendirme	Oluşturulan maket veya görseller değerlendirilir. Değerlendirme sonucunda bazı değişiklikler yapılması gerektiği belirlenirse tasarlama aşamaları gözden geçirilir ve gerekli değişiklikler yapılır. Örneğin malzeme veya boyut değişikliği yapılabilir veya farklı bir çözüm önerisi sunulabilir. Bu değişiklikler yapıldıktan sonra ürün tekrar değerlendirilir ve yeterli görülürse ürünün tasarımı tamamlanır.

AR-GE	Tasarlanan bir ürünün piyasaya sunulmadan önce her yönüyle detaylı bir şekilde incelenmesi, geliştirilmesi ve test edilmesidir.
İNOVASYON (Yenileşim)	Değişen koşullara uyum sağlamak için var olan bir şeyi geliştirmek, farklı bir şekilde yapmak veya tamamen yeni bir şey ortaya koymak

İNOVASYON SÜREÇLERİ		
NO	AŞAMA	AÇIKLAMA
1	Fikirler	Teknolojinin getirdiği yenilikler, tüketicilerin ihtiyaçlarındaki değişimler, araştırma-geliştirme sonuçlarından elde edilen veriler nedeniyle yeni fikirlerin ortaya konulduğu aşamadır.
2	Çözümün belirlenmesi	Ortaya çıkan fikirler arasından insanların istek ve ihtiyacına en uygun olanı seçilir. Bu aşamada araştırma-geliştirme (AR-GE) çalışmaları dikkate alınabilir veya bir uzmana danışılabilir.
3	Geliştirme ve uygulama	Belirlenen çözüm fikri özgünlük, çevreye uygunluk gibi şartlar bakımından değerlendirilir. Geliştirilen ürünün çizimi veya maketinin tamamlanmasının ardından ürünün son şekli verilerek ürün tamamlanır.
4	Ticarileştirme	Ürünün hedef kitle tarafından fark edilmesi ve tercih edilmesi amaçlanır.
5	Değerlendirme	Ürünün başarılı ve başarısız yönleri ele alınarak inovasyon sürecinin daha iyi yönetilmesi sağlanır.

HAZIRLAYAN: Mustafa KARAKUŞ
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

@sosyalhocasimustafa

**DİĞER DERS İÇERİKLERİ İÇİN AŞAĞIDAKİ KANAL
LİNKLERİME TIKLAYINIZ.**

İNSTAGRAM HESABIM:

<https://www.instagram.com/sosyalhocasimustafa/>

TELEGRAM HESABIM:

<https://t.me/sosyalhocasimustafakarakus>

WHATSAPP HESABIM

<https://whatsapp.com/channel/0029VaA9Dzy4o7qDiBoEdD0z>

YOUTUBE HESABIM:

<https://www.youtube.com/@sosyalhocasimustafa>